

AP-1.0

AutoPASS definisjoner, standarder og direktiver

Versjon: 3.0

Dato: 4. juli 2024

DOKUMENTSTATUS

Dokument nr.	AP-1.0 AutoPASS definisjoner, standarder og direktiver

Status	Versjon	Beskrivelse
Godkjent	3.0	

REVISJONSHISTORIKK

Versjon	Dato	Forfatter	Hovedendringer
1.0	24. november 2021	SVV	Første versjon
2.0	13. april 2021	SVV	Endringer i kapittel 2.1
3.0	4. juli 2024	SVV	Diverse oppdateringer i kapittel 1. Oppdatert kapittel 2.1.

INNHold

1	BEGREPER OG FORKORTELSER	4
2	STANDARDER OG SENTRALT REGELVERK	8
2.1	Sentralt regelverk og direktiver	8
2.2	Internasjonale standarder	8
2.3	Relevante standarder	9

1 BEGREPER OG FORKORTELSER

Begrep eller forkortelse	Beskrivelse
ANPR	Automatic Number Plate Recognition – Prosessen med automatisk å identifisere kjøretøyenes kjennemerker. Også kalt ALPR.
AutoPASS	Det norske konseptet og nasjonale tjenesten for elektronisk bompengerekkering.
AutoPASS avtalekunde	Fysisk eller juridisk person som har en brukeravtale med en AutoPASS-utsteder. I AutoPASS innebærer det bruk av en brikke (OBE).
AutoPASS-bruker	Den betalingsansvarlige for bruk av kjøretøy i AutoPASS, enten med AutoPASS-avtale eller uten gyldig avtale. Se AutoPASS avtalekunde.
AutoPASS brukeravtale Eng: AutoPASS User Agreement	Avtale mellom AutoPASS Utsteder og AutoPASS avtalekunde om betaling for tjenester i AutoPASS Samvirke.
AutoPASS-bruker uten gyldig avtale	Fysisk eller juridisk person som benytter en AutoPASS-tjeneste, men som ikke har en gyldig brukeravtale med en AutoPASS-utsteder. Personen som er registrert eier eller sjåføren av kjøretøyet, vil være forpliktet til å betale for AutoPASS-tjenesten.
AutoPASS Domenet	Det norske domenet for innkreving av bompenger. Se Toll Domain.
AutoPASS Ferje	Ordningen som gjør at ferjebillett på offentlige ferjesamband i Norge kan belastes en AutoPASS ferjekonto, alternativt en AutoPASS-avtale.
AutoPASS Ferjekonto	Forskuddsbetalt avtale som gir rett til rabatt på ferjer. Kontoen må knyttes til en AutoPASS-avtale. Se for øvrig https://www.autopassferje.no/om-autopass-for-ferje/
AutoPASS HUB	Kommunikasjons-HUB som fungerer som et oppkoblingspunkt for alle grensesnitt i AutoPASS Samvirke.
AutoPASS IP	IP står for Identifisering og Prising. System for identifisering, verifisering og prising av alle transaksjoner i AutoPASS Samvirke på veg.
AutoPASS Kjerne	Fellesbegrep for AutoPASS HUB og AutoPASS IP med tilhørende tjenester og systemer.
AutoPASS Kontraktsmessige rammer Eng: AutoPASS Contractual Framework	Et sett med kontrakter og regler som regulerer rettigheter, gjensidige forpliktelser, roller, ansvar og oppgaver i den daglige driften av AutoPASS Samvirke.
AutoPASS Operatør	Operatør innenfor AutoPASS Samvirke. Se Operatør.
AutoPASS-passering	Passering gjennom en AutoPASS bomstasjon som genererer en transaksjon.
AutoPASS Samvirke	Teknisk og organisatorisk nettverk for elektronisk betaling av bompenger på det offentlige vegnettet og ferjebillett på offentlige ferjesamband i Norge. Rollene i nettverket er Operatører, Utstedere, Statens vegvesen og Bruker.
AutoPASS-transaksjon	Informasjon sendt fra vegkantutstyr til AutoPASS Kjerne om en registrert passering gjennom bomstasjonen.
AutoPASS Utsteder	Utsteder som er godkjent i AutoPASS Samvirke. Se Utsteder, Toll Service Provider (TSP).
Autosys	Den norske nasjonale kjøretøysdatabasen. Benyttes til å innhente informasjon om kjøretøy og eier.

Begrep eller forkortelse	Beskrivelse
Bilde	I bompengesammenheng benyttes dette om et bilde av et kjøretøy tatt enten forfra eller bakfra ved passering i en bomstasjon. Bildet skal vise kjøretøyets merke og modell samt nummerskiltet og derved dokumentere kjøretøyets passering. I AutoPASS maskeres (sladdes) fører og passasjerer fra bildet.
Bompengeavtalen	Bompengeavtalen inngås mellom bompengeselskapet og Samferdselsdepartementet. Avtalen gir bompengeselskapet rett til å kreve inn bompenge på offentlig veg og beskriver de overordnede rammene for bompengeselskapets aktivitet.
Bompengeselskap	Se Operatør, Toll Charger.
Brikke	En elektronisk enhet som er plassert i kjøretøyet. Kommuniserer med vegkantutstyret på bomstasjonene for å registrere avtalepasseringer. Også referert til som OBE, tag eller transponder.. Tidligere også omtalt som OBU.
Charging Area	Se Innkrevingsområde.
Charging Point (CP)	Begrep brukt om bomstasjon i ISO 17573-standard. Se Vegkantutstyr.
Charging Point Equipment (CPE)	Se Vegkantutstyr.
Deteksjonsområde, Deteksjonszone	Område i en bomstasjon hvor deteksjonsutstyr skal kunne oppdage og registrere kjøretøy.
DSRC	Dedicated Short Range Communication. Radiokommunikasjon brukt i kommunikasjonen mellom vegkantutstyr og brikke.
EETS, European Electronic Tolling Service	Europeisk elektronisk bompengtjeneste. EETS-direktivet angir prinsippene for europeisk interoperabilitet og beskriver bl.a. operatørens og utstedernes roller.
EFC, Electronic Fee Collection	Elektronisk bompengeinnkreving.
Finansieringsavtalen	Finansieringsavtalen inngås mellom bompengeselskapet/prosjektselskapet og oppdragsgiver for det enkelte prosjektet. Oppdragsgiver kan være Statens vegvesen, Nye Veier AS eller fylkeskommuner. Finansieringsavtalen angir vilkårene for bompengeselskapets/prosjektselskapets finansieringsplikt, og sikrer oppdragsgivers rett til rekvirering av bompenge.
HSM, Hardware Secure Module	Sikkerhetsmodul som er i stand til å lagre nøkler og utføre nøkkelberegninger på en sikker måte. Benyttes i vegkantutstyr.
Innkrevingsområde	Område av vegbanen i kjøreretningen hvor det registreres kjøretøy for bompengeinnkreving.
Interoperabilitet	I bompengesammenheng benyttes begrepet om teknisk, funksjonelt og juridisk samarbeid mellom Operatører og Utstedere som tilrettelegger for samordnet betaling. Innebærer bl.a. prosessen med å utveksle informasjon mellom Operatører og Utstedere.
Issuer	Engelsk begrep for Utsteder. Se Utsteder.
Kjennemerke	Kjøretøyets kjennemerke. Inkluderer personlig kjennemerke.
Kjøretøyregister	Se Autosys.
Konsernmodell	Mulig organisasjonsmodell for et bompengeselskap. De enkelte bompengeprosjektene organiseres i heleide datterselskaper som eies 100 prosent av morselskapet.
Kvalifisert passering	Passering med kjøretøy som normalt skal belastes, uten hensyn til eventuelle fritak.
LPN, License Plate Number	Kjennemerke.
MIR, Manual Image Recognition	Manuell bildegjenkjenning.

Begrep eller forkortelse	Beskrivelse
MMI, Man-Machine Interface	Menneske-maskin grensesnitt. I bompengesammenheng benyttes dette om tilbakemelding til sjåføren for å bekrefte en brikkeavlesning ved kjøring gjennom en bomstasjon.
NPRA, Norwegian Public Roads Administration	Se Statens vegvesen.
NVDB, Nasjonal Vegdatabank	Database som inneholder informasjon om norske offentlige veier og relatert utstyr. Dette inkluderer også bomstasjoner og gjeldende takster.
OBE, On-Board Equipment	Se Brikke.
OBUSstatusfile	Fil med liste med registreringsnummer på kjøretøy og brikkenummer registrert på alle gyldige brukeravtaler. Filen sendes fra AutoPASS IP til alle vegkantanlegg.
Operatør Eng: Operator	En organisasjon som har enerett til å innkreve bompenge fra brukere av en bestemt infrastruktur (tunnel, bro, vei og ferje). Har ansvaret for å etablere, eie og drifte sin del av innkrevningssystemet, som vegkantutstyr og operatørsystem. Er også ansvarlig for å fakturere passeringer for brukere uten brukeravtale. Se også Toll Charger (TC).
Overvåkings- og styringssystem (OSS)	Generelt begrep om det verktøyet Operatør har for å overvåke, og å ta ut statistikker fra sitt vegkantutstyr.
Prosjektavtalen	Prosjektavtalen inngås mellom bompengeselskapet eller prosjektselskapet og Statens vegvesen Vegdirektoratet. Avtalen gir rett til innkreving av bompenge for prosjekt vedtatt av Stortinget og nærmere vilkår for dette.
Prosjektmodell	Mulig organisasjonsmodell for et bompengeselskap. De enkelte bompengeprojektene er organisert som prosjekter innenfor bompengeselskapet, og ikke som egne juridiske enheter (datterselskaper).
Road Side Equipment (RSE)	Se Vegkantutstyr.
Sentral tjenesteleverandør (STL)	Ekstern tjeneste på kontrakt med Statens vegvesen som håndterer avtalebasert ferjebetaling. Enten som direkte innkreving fra kunder med AutoPASS ferjekonto, som innkreving via AutoPASS-utstedere, eller som innkreving fra eier av kjøretøy uten AutoPASS brukeravtale.
SLA, Service Level Agreement	Tjenestenivåavtale ifm. bl.a. service og vedlikeholdsavtale.
Statens vegvesen	Eier og forvalter av AutoPASS-spesifikasjonene og fellessystemer for bompenge (AutoPASS Kjerne). I tillegg utfører det samordningsoppgaver og myndighetsoppgaver.
Toll Charger (TC)	Begrep brukt om Operatør i ISO 17573-standarden. Se Operatør.
Toll Domain	Et regionalt eller nasjonalt område som gjennom teknisk, funksjonell og juridisk interoperabilitet er tilrettelagt for samordnet betaling for bruk av veg.
Toll Service Provider (TSP)	Uttrykket brukt for utsteder i ISO 17573-standarden. Se Utsteder.
Transaksjon	I bompengesammenheng benyttes begrepet om informasjonen om en passering hvor kilden er vegkantutstyret.
Utsteder Eng: Issuer	Utstederne inngår brukeravtaler med kundene og fakturerer disse basert på transaksjoner mottatt fra den enkelte Operatør via AutoPASS Kjerne.
Utstederavtale	Innenfor AutoPASS Samvirke må alle Utstedere signere likelydende utstederavtaler med norske bompengeselskaper/operatører.
Vegkantutstyr (veggkant)	I bompengesammenheng er dette utstyr plassert på bomstasjoner for å registrere passeringer og kommunisere med AutoPASS HUB.

Begrep eller forkortelse	Beskrivelse
Video Image	Se Bilde.
VMS, Variable Message Sign	I bompengesammenheng benyttes dette om skilt ved en bomstasjon som viser takster, hvor de viste takstene kan endres elektronisk ved behov.

2 STANDARDER OG SENTRALT REGELVERK

2.1 Sentralt regelverk og direktiver

Oversikten under viser noen sentrale lover og forskrifter for bompenger, ferjer og utstedervirksomhet i Norge. Norge har gjennom EØS-avtalen tilsluttet seg sentrale EU-direktiv på området. Det vises spesielt til EETS-direktivet (direktiv 2004/52/EF samt vedtak 2009/750/EF). EU har vedtatt et oppdatert EETS-direktiv som det arbeides med å innføre i Norge (direktiv (EU) 2019/520 og forordningene (EU) 2020/203 og (EU) 2020/204). Det vises også til Eurovignett-direktivet (direktiv 1999/62/EF med revisjoner i direktiv 2006/38/EF og direktiv 2011/76/EF).

Lov/forskrift	Område/relevans
Lov av 21. juni 1963 nr. 23 om vegar (veglova)	Veglova § 27 er hjemmelsgrunnlag for bompengeneinnkreving på offentlig vei. § 62 hjemler utfyllende forskrifter til denne loven.
Forskrift av 14. desember 2018 om utstedervirksomhet for bompenger og ferjebilletter (utstederforskriften)	Utstederforskriften regulerer utstedervirksomhet for bompenger på det offentlige vegnettet i Norge og elektronisk billettering gjennom AutoPASS Samvirke i offentlig ferjedrift. Forskriften skal sikre at bompengesystemer i Norge virker sammen med den europeiske elektroniske trafikantbetalingstjenesten (EETS), og at Norges forpliktelser etter EØS-avtalen på dette området gjennomføres i norsk rett.
Forskrift av 10. oktober 2014 om krav til bruk av elektronisk brikke i motorvogner over 3 500kg	Forskrift om elektronisk brikke i motorvogner påbyr tunge kjøretøy på det norske vegnettet å bruke en elektronisk brikke knyttet til en gyldig brukeravtale med en utsteder.
Forskrift av 31.03.2023 om betaling av bompenger på offentlig veg	Forskrift som regulerer hvem som har ansvar for å betale bompenger ved passering av bomstasjon.
Forskrift av 14. juni 2013 om innkreving av bompenger fra tunge godskjøretøy med tillatt totalvekt over 3 500kg	Forskrift om innkreving av bompenger fra tunge godskjøretøy implementerer Eurovignett-direktiv 1999/62/EF og påfølgende revisjoner i norsk rett. Forskriften regulerer blant annet et øvre tak på rabatter til lokale brukere.
Lov av 21. juni 2002 nr. 45 om yrkestransport med motorvogn og fartøy (yrkestransportlova)	Yrkestransportlova regulerer blant annet løyve for selskap eller annen juridisk person som driver rutetransport med bilførende fartøy i tilknytning til det offentlige vegnettet

2.2 Internasjonale standarder

Forklaring på standardiseringsorganisasjoner:

- CEN Standardiseringsorganisasjon med 27 europeiske land som medlemmer. Harmoniserer standarder innenfor alle felt som ikke ligger under CENELEC eller ETSI.
- CENELEC European Committee for Electrotechnical Standardization. Europeisk organisasjon for standardisering innenfor elektroteknikk.
- ETSI European Telecommunications Standards Institute. Europeisk organisasjon for standardisering innenfor telekommunikasjon.
- EN European Norm. Europeisk standard som er stemt igjennom av nasjonale medlemmer i CEN, CENELEC eller ETSI.
- ISO International Standards Organisation. Den globale standardiseringsorganisasjonen med nesten alle land i verden som medlemmer.

Se for øvrig full liste over alle ITS-relaterte standarder med status pr. 2019 på Statens vegvesen rapport nr. 482: ITS standardisering, Oversikt og statusrapport 2019.

<https://vegvesen.brage.unit.no/vegvesen-xmlui/handle/11250/2613856>

2.3 Relevante standarder

Gjeldende (nyeste) versjon av standardene skal alltid benyttes.

Standard	Tema	Dokumentnavn
EN 12253	Layer 1 OSI-model for DSRC	Road Transport and Traffic Telematics (RTTT) – Dedicated Short-Range Communication (DSRC) Physical layer using microwave at 5.8 GHz
EN 12795	Layer 2 OSI-model for DSRC	Road Transport and Traffic Telematics (RTTT) – Dedicated Short-Range Communication (DSRC) – DSRC data link layer: Medium access and logical link control
EN 12834	Layer 7 OSI-model for DSRC	Road Transport and Traffic Telematics (RTTT) – Dedicated Short-Range Communication (DSRC) – Application Layer
EN 13372	DSRC Profiles	Road Transport and Traffic Telematics (RTTT) – Dedicated Short-Range Communication (DSRC) – Profiles for RTTT applications
EN 14907 EFC	EFC Application Interface test	Part 1: To prescribe procedures and conditions for tests of EFC-related equipment Part 2: To prescribe conformance tests for On –Board equipment, conforming to ISO 14906
EN 15509	Application profile for a DSRC standard	EN 15509:2007 Road Traffic and Transport Telematics (RTTT) – Electronic Fee Collection – Interoperability application profile for DSRC
EN 15876-1	Road transport and traffic telematics	Electronic fee collection. Interoperability application profile for DSRC
EN ISO 14816	Numbering system	Road Traffic and Transport Telematics (RTTT) – Automatic Vehicle and Equipment Identification – Numbering and Data Structures
EN ISO 14906	EFC Application Interface	Road Traffic and Transport Telematics (RTTT) – Electronic Fee Collection – Application interface definition for dedicated short range communication
ETSI EN 300 674	Transport and Traffic Telematics (TTT)	Electromagnetic Compatibility and Radio Spectrum Matters (ERM) – Technical characteristics and test methods for DSRC transmission equipment (500 kbit/s / 250 kbit/s) operating in the 5.8GHz ISM band –: Part 1: General Characteristics and test methods for RSU and OBE ETSI EN 300 674-1. Part 2: Harmonized EN under article 3.2 of the R&TTE Directive: Sub-part 2-1: Requirements for the RoadSide Units (RSU). Sub-part 2-2: Requirements for the On-Board Unit (OBU)
ETSI TS 102 792	Radio communication	V1.2.1 (2015-06): Intelligent Transport Systems (ITS); Mitigation techniques to avoid interference between European CEN Dedicated Short Range Communication (CEN DSRC) equipment and Intelligent Transport Systems (ITS) operating in the 5 GHz frequency range
IEC 529	Environmental protection	CEI IEC 529 Degrees of protection provided by enclosures (IP Code)
IEC 60721-3-5	Environmental protection	IEC 60721-3-5 Classification of environmental conditions – Part 3: Classification of groups of environmental parameters and their severities – Section 5: Ground vehicle installations
ISO 1176	Vehicle-related vocabulary	ISO 1176 Road vehicles -- Masses -- Vocabulary and codes

Standard	Tema	Dokumentnavn
ISO 12855	Interface between TC and TSP	ISO 12855 Electronic fee collection – Information exchange between service provision and toll charging
ISO 14814	Road transport and traffic telematics	ISO 14814:2006 Road transport and traffic telematics -- Automatic vehicle and equipment identification -- Reference architecture and terminology
ISO 14815	Road transport and traffic telematics	ISO 14815 Road transport and traffic telematics -- Automatic vehicle and equipment identification -- System specifications
ISO 16986	Interface between TC and TSP	ISO 16986 Electronic Fee Collection - Interoperable application profiles for information exchange between Service Provision and Toll Charging. (defines an application interface definition by selecting suitable options from the base standard EN ISO 12855:2015).
ISO 17573	EFC – System architecture	ISO 17573 Electronic Fee Collection – System architecture for vehicle related tolling
ISO 3166-1	Country codes	ISO 3166-1 Codes for the representation of names of countries and their subdivisions – Part 1: Country codes
ISO 612	Vehicle-related dimensions	ISO 612 Road vehicles -- Dimensions of motor vehicles and towed vehicles -- Terms and definitions
ISO TS 19299	EFC Security Framework	ISO/TS 19299 Electronic Fee Collection – Security Framework
ISO 31000	Risk Management	ISO 31000:2018 Risk management – Guidelines